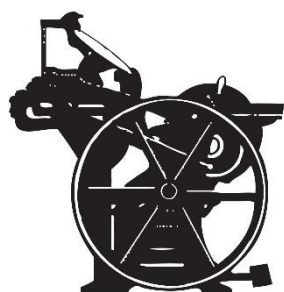

**SOCIAAL JAARVERSLAG
2022**

**STICHTING
NEDERLANDS
DRUKKERIJ
MUSEUM**

Nederlands
Drukkerij
Museum

INLEIDING

Een jaarverslag van het Nederlands Drukkerij Museum hoort een overzicht te zijn over het reilen en zeilen van het museum. Veel gaat er goed en weinig gaat iets minder goed.

Het was in 2022 allemaal anders en dat had alles te maken met een grootschalige invasie van Rusland in Oekraïne op 24 februari. Het leek in eerste instantie natuurlijk een „ver van bed-show” maar al snel bleek dit niet het geval te zijn. Oekraïne kreeg vanuit heel Europa alle steun die ze maar konden gebruiken. De oorlog duurt inmiddels al meer dan een jaar en kent veel menselijk leed. De inwoners gingen op de vlucht en kwamen in andere landen terecht, zo ook in ons land. In reactie op de inval van Oekraïne stelde de EU al snel sancties in tegen Rusland, en in de loop van 2022 bleek de Russische levering van energie minder betrouwbaar en werd o.m. de gaskraan in Europa dichtgedraaid en gingen de energieprijzen flink omhoog.

Daar hadden we als museum flink veel problemen mee. De energieprijzen gingen extreem omhoog en hierdoor zou het niet lang duren of we hadden de deur kunnen sluiten. Zover kwam het echter niet. Na een goed gesprek met wethouder Verwijmeren van Etten-Leur kwamen er voor het museum versoepelingen, o.a. omtrent een eerder in het verleden afgesloten lening. Daarnaast kwam er ook nog vanuit de gemeente en de Mastboom Brosens Stichting een tegemoetkoming in de energiekosten. We stapten over naar een goedkopere energie-maatschappij, er werden 8 zonnepanelen op het dak gelegd en er werden veel maatregelen genomen om energie te besparen en het gebouw te verduurzamen. Daar zijn we ook in 2023 nog mee bezig.

Ondanks de negatieve gebeurtenissen wil ik vanaf deze plaats de gemeente Etten-Leur, de Mastboom Brosens Stichting en natuurlijk onze trouwe donateurs van harte bedanken voor hun financiële ondersteuning in deze moeilijke tijden!

Het jaar 2022 werd qua bezoekers geen topjaar, we sloten af op 1749 bezoekers, gelukkig een stuk meer dan 2021. We hebben de individuele volwassen bezoeker gemist en ook het aantal groepen was wat minder. Het bezoek van scholieren was redelijk constant, hoewel het vanwege de lockdown, die tot 25 januari duurde, wat later op gang kwam.

Het bestuur bestond op 1 januari 2022 uit:

- ✓ Frans de Nijs, voorzitter
- ✓ Cees Jochems, secretaris
- ✓ Gerlof Marks, penningmeester
- ✓ Wil van Gastel, bestuurslid, facilitaire dienst
- ✓ Bernhard Koevoets, bestuurslid, registratie en bibliotheek

ALGEMEEN

- Op 1 januari stonden 24 personen (incl. bestuur) op onze vrijwilligerslijst;
- Er werden in 6 bestuursvergaderingen en 1 vrijwilligersvergadering gehouden;
- Vijf nieuwsbrieven „De Druktemaker” werden uitgegeven en gemaïld naar zo’n 600 mailboxen;
- Tijdens de extreem warme zomermaanden kwamen zeer weinig bezoekers naar het museum. Vanaf september, toen het nieuwe schooljaar begon, trok het bezoek van de basisscholen weer aan;
- Aan 38 personen werd een workshop “zetten, drukken en binden” gegeven. Bijzonder te vermelden was dat 10 studenten van cultureel centrum “De Nieuwe Veste” uit

Breda 2 avonden aanwezig waren om hun zelf gemaakt houtsneden te voorzien van teksten en deze af te drukken op een authentieke drukpers. Later werden de vellen papier met een Japanse binding tot een boekje verwerkt.

PROJECTEN

Ook in 2022 organiseerden we de gebruikelijke projecten t.w. „De Letterkist van Dirk den Drukker”, „Drukkerstaal” en „Museumschatjes”. Het project van Dirk den Drukker is voor het museum nog steeds een toppertje. Zo’n 368 kinderen van groepen 3 en 4 maakten kennis met Dirk. Het project „Drukkerstaal” draaiden we tot einde schooljaar 2022 en de belangstelling hiervoor is enigszins wat afgenomen met 65 leerlingen van groepen 5, 6, 7 en 8. Tijdens een bestuursvergadering werd dit project besproken en werd geopperd om de naam aan te passen „LetterSpel”, ingaande met het schooljaar 2022-2023. Tot eind 2022 kwam het aantal leerlingen uit op 105.

Museumschatjes, een project dat gefinancierd wordt door Erfgoed Brabant, liep wel naar verwachting. In het najaar kwamen zo’n 125 leerlingen uit de regio naar het museum en dit loopt nog door in 2023.

KOPPERMAANDAG

Tijdens een bestuursvergadering van 27-10-2021 werd besloten dat het jaar 2022 het jaar zou worden van Jan van den Brink, een bevlogen kunstenaar (*1919 - †1993) uit Etten-Leur.

Te beginnen met een overzichtstentoonstelling van zijn kunstenaarsleven, waarin hij zo’n 700 werken heeft geproduceerd en georganiseerd door een werkgroep van Heemkundekring Jan uten Houte. Onze tentoonstellingsruimte werd voor 6 maanden gehuurd door de Heemkundekring, incl. opening en alle daarbij horende faciliteiten.

Het Jan van den Brinkjaar had de volgende onderdelen:

- Kopperprent
- tentoonstelling
- herdruk boekje Jan van den Brink, bevlogen kunstenaar van Mieke Conijn

Voor het gehele project (incl. kosten Kopperprent) werd subsidie verkregen van Mastboom-Brosens Stichting. De uitreiking van de Kopperprent aan burgemeester de Vries op de traditionele datum van 10 januari ging vanwege de toen nog geldende lockdown niet door. Uiteindelijk werd de 46^e Kopperprent op donderdag 28 april uitgereikt aan de burgemeester en dit werd gecombineerd met de opening van de tentoonstelling. Het idee van de Kopperprent, het nogmaals afdrukken van een oude lino-snede gemaakt door Jan van den Brink, was van secretaris Cees Jochems. Deze tentoonstelling duurde tot 30 september.

NL-DOETDAG

Op vrijdag 12 maart was de NLdoetdag ingepland, een project van het Oranjefonds, maar deze dag werd afgeblazen vanwege de toen geldende Coronamaatregelen. Op advies van het Oranjefonds werd deze dag verschoven naar 28 mei. We hadden ons wederom aangemeld voor een behoorlijke schilderklus en een daaraan gekoppelde financiële ondersteuning mochten we ontvangen van het Oranjefonds om tegemoet te komen in de gemaakte kosten. De klus bestond uit het schilderen van de opslagruimte en technische werkplaats (voormalige garage). Ook voor de komende jaren staan er nog enkele grote klussen op de agenda.

TENTOONSTELLING FOUT DRUKWERK?? J/N

De 20e eeuw kan met recht de eeuw van de massacommunicatie genoemd worden. Er werd nog nooit zoveel drukwerk geproduceerd als in die periode. Drukkers leverden soms een pijnlijke bijdrage aan het bevorderen van racistische en seksistische opvattingen en ander fout gedachtegoed. Bovendien nam drukwerk ook een belangrijke plaats in bij propaganda van actiegroepen, dictaturen en antidemocratische regimes.

Op 19 november opende deze tentoonstelling, waarbij de vraag gesteld wordt: "Is/was dit fout drukwerk J/N?". Tijdens de tentoonstelling worden ook confronterende en misschien ook choquerende affiches, boeken, e.d. tentoongesteld. Denk aan bloot, racisme of geweld.

Medewerkers aan deze tentoonstelling waren o.m. Klaas Kornaat, historicus en een groot verzamelaar van veel drukwerk in alle soorten en maten. Daarnaast, als historicus zijnde, kent hij bijna elk achterliggend verhaal van het gedrukte. Verder werkte ook Paul Werner, trotse bezitter van liefst 53.000 affiches mee. Affiches en documenten van de Tweede Wereldoorlog werden aangeboden door André de Rijck en „Fout” speelgoed kwam van het Speelgoedmuseum "Op stellen" te Oosterhout. Afgesproken werd dat het wel "binnen bepaalde grenzen" moet blijven, gezien het grote aantal leerlingen van basisscholen wat het museum bezoekt.

AANPASSING ZONDAGOPENSTELLING

Na bestudering van de bezoekerscijfers van de afgelopen jaren kwam het bestuur tot de conclusie dat de 2^e zondag in de maand veel te weinig bezoekers trok in tegenstelling tot de 1^e zondag. Er werd dan ook besloten om vanaf juli 2022 nog maar 1 keer per maand op zondag open te gaan. Aan het eind van het jaar volgde er een evaluatie, die uitwees dat het zo blijft. Per 1 augustus zijn ook de toegangsprijzen voor de individuele bezoeker en groepen verhoogd. Voor de scholen zijn we in gesprek gegaan met Koepel, die de schoolbezoeken regelt voor ons museum met als resultaat een verhoogde entreeprijs per leerling.

OPEN MONUMENTENDAGEN ETTEN-LEUR

De open monumentendagen van zaterdag 10 en zondag 11 september werden georganiseerd door de werkgroep Materieel Onroerend Erfgoed van de Heemkundekring Jan uten Houte, met ondersteuning van KOEPEL, de gemeentelijke marktplaats voor cultuureducatie Etten-Leur. Het thema dit jaar was: „duurzame historie” iets wat voor ons museum goed van pas kwam. We zitten tenslotte in een historische langgevelboerderij uit 1872. Diverse plaatselijke verenigingen en organisaties, waaronder het Nederlands Drukkerij Museum, opende dit weekend hun deuren om de bezoekers kennis te laten nemen met historie. Er kwamen zo'n 100 bezoekers naar ons museum. De toegang was gratis. Voor het deelnemen aan dit gebeuren en openstellen van het museum kregen we een tegemoetkoming van € 300,- vanuit de gemeente Etten-Leur.

DAG VAN DE DRUKKUNST

Op 18 november 2022 is DE DRUKKUNST bijgeschreven in de inventarislijst van het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland. (KIEN).

De initiatiefnemers van deze voordracht zijn medewerkers van een drietal musea; het Nederlands Steendrukmuseum in Valkenswaard, GRID Grafisch Museum Groningen en het

Huis van het Boek in Den Haag. Onder de voordracht vallen de klassieke druktechnieken zoals de hoogdruk, diepdruk, vlakdruk.

Ook werd bekend gemaakt dat op 15 maart 2023 de eerste DAG VAN DE DRUKKUNST zou worden georganiseerd. Met drukkunst worden zowel de werkwijzen als de producten (grafiek) aangeduid. Het drukwerkambacht wordt beoefend in ateliers, verbonden aan drukwerk musea en grafische werkplaatsen.

HET RABO CLUBSUPPORT PROGRAMMA

Het Rabo ClubSupport programma is opgezet voor een langere periode en met ondersteunende financiële middelen met als doel:

„Samen maken wij de vereniging tot iets waardevols, tot een plek waar iedereen zich thuis voelt, tot een plek ook waar we ons maar wat graag voor in zetten. Maar soms kunnen verenigingen daar wel wat hulp bij gebruiken. Voor bepaalde uitdagingen is begeleiding van iemand met verstand van zaken zeer welkom”, aldus de folder die we kregen. Tijdens een ontmoeting met „hulpbehoevende” verenigingen en stichtingen maakten we bekend wat onze wensen waren.

Onze belangrijkste kernwaarden/visie bestonden uit:

- Het veilig stellen van kennis en werking van de druktechniek;
- Waarborgen van het culturele erfgoed van de boekdrukkunst;
- Kennisoverdracht en uitleg van de revolutie in de boekdrukkunst;
- Weergeven van een tijdsbeeld.

Wij willen dit graag doen met behulp van het maken van diverse professionele films, zodat bezoekers op een gegeven moment met b.v. een tablet of met behulp van QR-codes ons museum zelfstandig konden bezoeken. Na diverse bijeenkomsten met Rabobank blijkt dat er nog weinig concreets is uitgekomen.

RABO COÖPERATIEFONDS

Naast het organiseren van een Kick-offavond in ons museum voor de selecteerde organisaties, die ingeschreven hadden voor bijdragen vanuit dit fonds, is er nog niets gebeurd. Wel is duidelijk dat het fonds te weinig projecten heeft, dus er is voldoende geld ter realisering van de ingediende projecten. Het belooft echter een traag proces te gaan worden, ook vanuit Rabobank. We hebben hulp gevraagd op het gebied van het duurzaam maken van het gebouw. Er zijn inmiddels diverse offertes ingediend. Spoed is nu wel geëist.

IN MEMORIAM

Op dinsdag 2 augustus kregen wij het trieste en zeer onverwachte nieuws dat onze vrijwilliger en bibliothecaris Karel Bloem was overleden op maandag 1 augustus 2022.

Karel was één van de vrijwilligers, die al erg lang was verbonden aan het museum. In het tijdperk Paul Valentin, oprichter van het museum, was hij betrokken geraakt bij ons museum als bibliothecaris, ook zijn oorspronkelijke beroep. In de voorbije jaren werd de betrokkenheid van Karel voor het museum heel groot met een brede interesse, ook voor het gedeelte buiten de bibliotheek. Altijd goed gehumeurd in goede, maar ook in slechtere tijden, toen hij te horen kreeg dat hij ziek was. Wij wensen Janneke, de kinderen en kleinkinderen en familieleden veel sterkte met het verlies van Karel.

DANK EN SLOT

Al met al is er in 2022, zeker vanwege de energiecrisis, ontzettend veel werk verzet in een goede onderlinge samenwerking tussen bestuur en vrijwilligers. We zijn het afgelopen jaar begonnen om het museumgebouw te verduurzamen. We zijn er nog lang niet, want er staan nog diverse werkzaamheden te wachten.

Het bestuur wil, samen met de vrijwilligers, het uitgestippelde beleid in 2023 verder voortzetten. Het bestuur spreekt ook haar dank uit aan alle vrijwilligers. Laten we hopen dat we in 2023 de opgelopen financiële achterstanden kunnen inlopen door o.m. het aantrekken van bezoekers. De vooruitzichten lijken gunstig.

Etten-Leur, maart 2023.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'de Nijs', with a large, sweeping loop above the name and a horizontal line underneath.

Namens het bestuur,
F.A. de Nijs,
voorzitter.